

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
Жоғары білім беруді дамытудың ұлттық орталығы

2023 жылға арналған университетті басқаруға студенттердің
қатысуы туралы Мониторинг
(2-блок, 7-тармақ)

Талдамалық анықтама

Астана қ., 2023

Мазмұны

Белгілер мен қысқартулар.....	3
Студенттік өзін-өзі басқару ұйымдарының саны.....	4
Қоғамдық және академиялық іс-шараларға қатысу.....	11
Студенттік өзін-өзі басқаруды қаржыландыру көзі.....	15
Қорытындылар.....	21
Халықаралық тәжірибе.....	22
Шетелдік СӨБҰ-дағы қаржыландыру көзі.....	27
Қорытындылар.....	31
Қосымша 1	65
Қосымша 2.....	72

Белгілер мен қысқартулар

АҚ	Акционерлік қоғам
ESU	European Students' Union
ЖЖООКББҰ	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары
ЖОО	Жоғары оқу орыны
СӨБҰ	Студенттік өзін-өзі басқару ұйымдарыны
CFS	Canadian Federation of students

Студенттердің университетті басқаруға қатысу мониторингінің қорытындысы бойынша талдамалық анықтама

Студенттік өзін-өзі басқару ұйымдарының саны

Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігінің Ұлттық статистика бюросының деректеріне сәйкес 2022-2023 оқу жылының басында студенттердің жалпы саны 575,5 мың адамды құрады. Олардың ішінде әйелдер – 308,6 мың адам немесе 53,4%, ал ерлер – 266,9 мың адам немесе 46,7%.

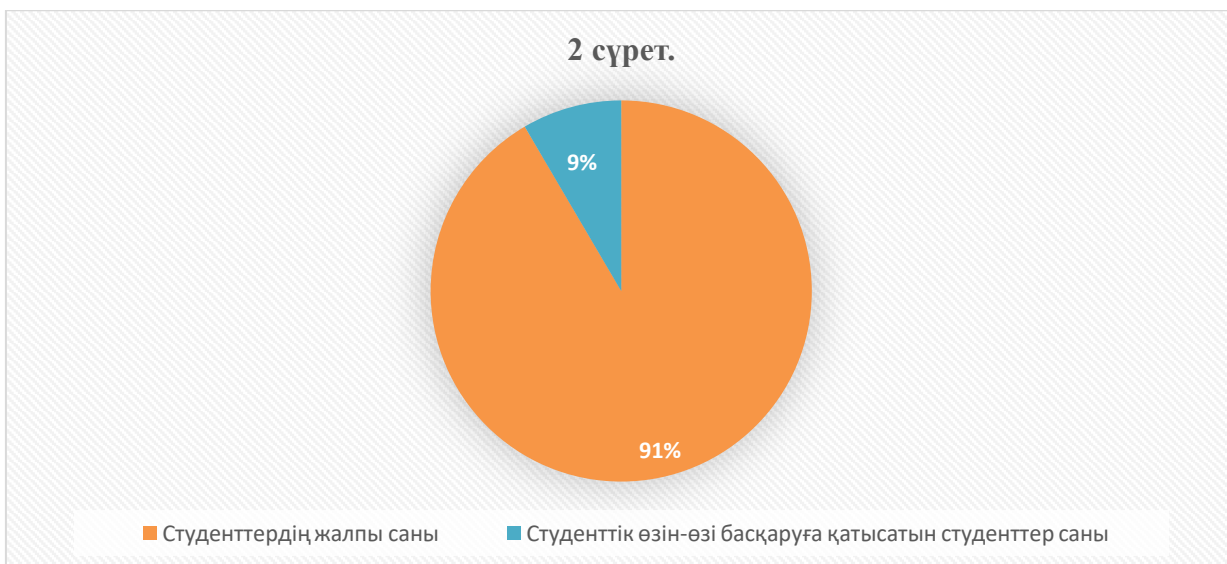
Оқуға түскен студенттердің жалпы санының 65,2% жалпы орта білім негізінде, 21% техникалық және кәсіптік білім негізінде 13,8% жоғары білім негізінде қабылданды.

Мамандықтар бойынша студенттер үшін:

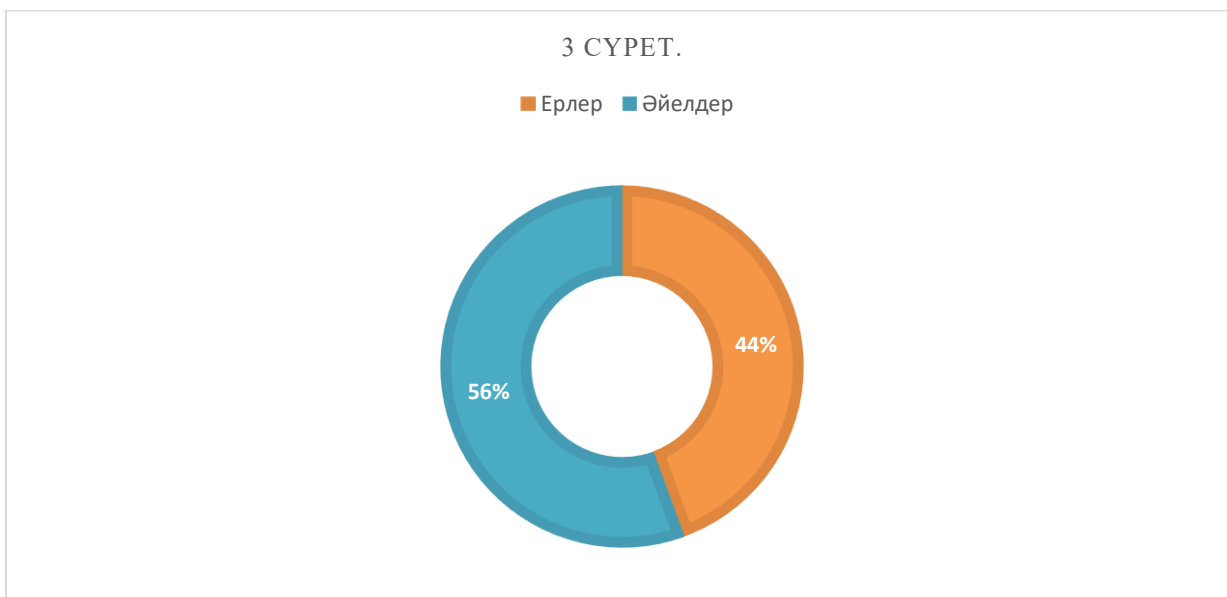

Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасының 6 бөлімі 8 нысаналы индикаторына сәйкес азаматтық және патриотизм деңгейін арттыру мақсатында ұйымдастырылған қоғамдық қызметке, оның ішінде студенттік өзін-өзі басқару және дебат қозғалысы арқылы тартылған білім алушылардың үлесі 2023 жылы 35 % құрауы қажет.

2023 жылғы жағдай бойынша жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының (бұдан әрі - ЖЖООКББҰ) деректеріне сәйкес, елімізде барлығы **429** студенттік өзін-өзі басқару ұйымы бар. Осы ұйымдарға қатысатын студенттердің саны **53,1 мың** студентті құрайды. Бұл бастама 102 ЖЖООКББҰ-ның 64-ін қамтып, осы бастамаға қатысатын студенттердің үлесі елдегі студенттердің жалпы **санының 9%** құрады.

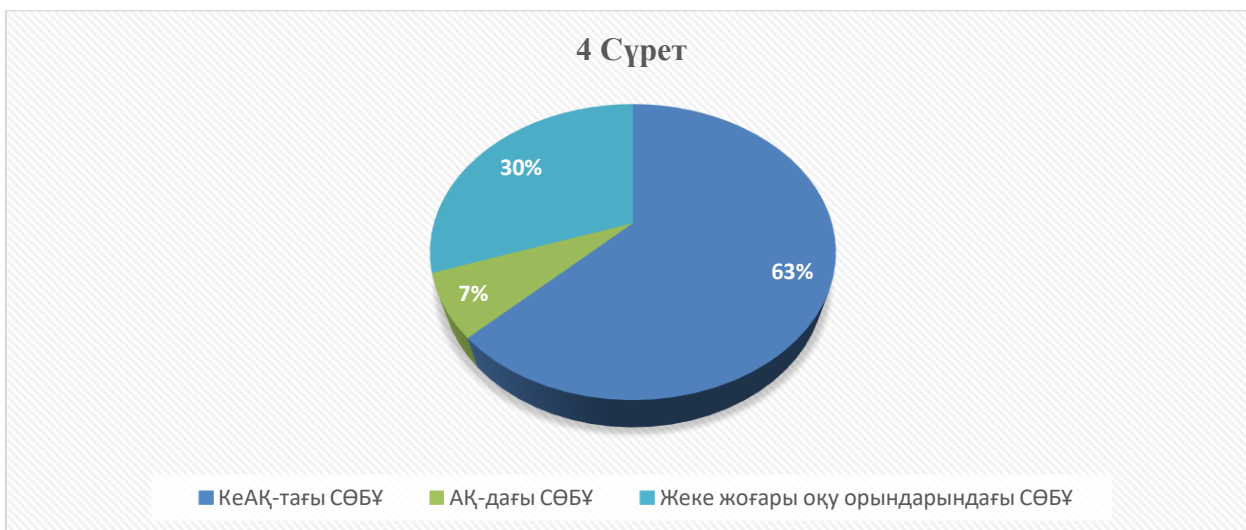
Студенттік өзін – өзі басқаруға қатысушылар арасында 23,6 мың адам – ерлер (44%), ал 29,5 мың адам-әйелдер (56%) құрайды, бұл студенттің өзін өзі басқару ұйымдарында осы маңызды салада екі жыныс өкілдерінің теңдігін көрсетеді.

ЖЖООКББҰ бөлінісінде студенттік өзін-өзі басқару ұйымдарының (бұдан әрі - СӨБҰ) ең көп саны КеАҚ-ға тиесілі болып, олардың саны 269-ға жетеді. Бұл ұйымдар қатысушылардың жалпы санын 40 312-ге жетіп, студенттердің олардың қызметіне белсенді қатысуын көрсетеді. Ал АҚ-дағы СӨБҰ саны 30 құрайды және оған 5381 адам қатысады. Жекеменшік жоғары оқу орындарындағы СӨБҰ саны 130 құрады, оған 7663-ден астам студент тартылды.

1 кесте. ЖЖООКБҰ бөлінісінде қатысу динамикасы.

№	ЖЖОКБҰ басқару формасы	Студенттік өзін-өзі басқару саны	Қатысушылардың саны.
1	КеАҚ	269	40 312
2	АҚ	30	5381
3	Жеке жоғары оқу орындары	130	7663

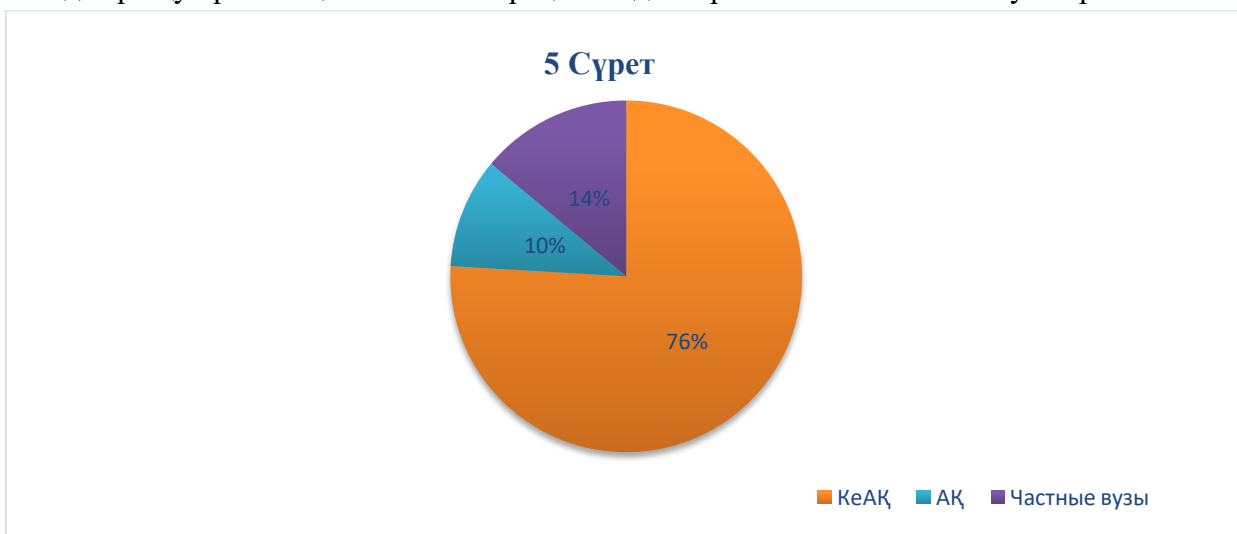

Ұсынылған деректерді талдау нәтижелері бойынша КеАҚ-дағы СӨБҰ үлесі айтарлықтай жоғары болғанын және студенттік өзін-өзі басқарудың жалпы санының 63% құрағанын атап өткен жөн. Бұл нәтиже студенттердің өз оқу орынының іс-шараларын ұйымдастыруға және басқаруға қатысуының жоғары деңгейін көрсетеді. Мүмкін, мұндай белсенділік студенттердің мүдделеріне ғана емес, сонымен қатар оқу орындарының қолдауы мен ынталандыруына байланысты.

Екінші жағынан, АҚ-да СӨБҰ үлесі сәл төмен және 7% құрайды. Бұл пайыз академиялық мекемелердің құрылымы мен ұйымдастырылуының ерекшеліктеріне, сондай-ақ студенттердің өзін-өзі басқаруға қатысуға қызығушылық деңгейіне байланысты болуы мүмкін. АҚ академиялық зерттеу қызметіне баса назар аударады, бұл студенттердің СӨБҰ құрылымдарындағы белсенділігіне әсер етуі мүмкін.

Жеке жоғары оқу орындарында СӨБҰ үлесі 30% құрады. Бұл көрсеткіш жеке оқу орындарында студенттік өзін-өзі басқарудың да маңызы зор екенін көрсетеді. Мүмкін, бұл студенттерге оқу ортасын ұйымдастыруға белсенді әсер етуге мүмкіндік беретін жеке университеттердің икемділігі мен тәуелсіздігіне байланысты.

Осылайша, білім беру мекемелерінің әр түрлі типтеріндегі СӨБҰ үлестерін талдау студенттердің өзін-өзі басқарудағы белсенділік дәрежесіндегі әртүрлі заңдылықтар мен ерекшеліктерді анықтауға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде әр түрлі факторларға, соның ішінде әр оқу орнының ішкі және сыртқы жағдайларына байланысты болуы мүмкін.

СӨБҰ мониторингінің қорытындысы бойынша КеАҚ жоғары оқу орындарында ұйымдастырылған студенттік өзін-өзі басқаруға студенттердің белсенді қатысу үрдісі байқалады. Бұл көрсеткіш пайыздық қатынаста қатысушылардың жалпы санының **76%** немесе **40 312** адамды құрайды, бұл осы ЖОО студенттерінің университеттік жағдай мен әлеуметтік-мәдени ортаны қалыптастыруға белсенді қатысуға ынтасының жоғары дәрежесін көрсетеді.

АҚ статусындағы жоғары оқу орындары жанындағы студенттер студенттік өзін-өзі басқаруда **10%** немесе **5381** адамды ғана құрайтын азырақ белсенділік танытады. Бұл студенттік бастаманы ынталандыру үшін ұйымдық құрылымдардағы, мәдени ерекшеліктердегі немесе ресурстардың қол жетімділігіндегі айырмашылықтарға байланысты.

Жеке жоғары оқу орындарының жанынан ұйымдастырылған студенттік өзін-өзі басқаруға қатысу **7,6 мың** адамды немесе **130** түрлі ұйым шеңберінде студенттердің жалпы санының **14%** тартады.

Барлық ЖЖООКББҰ -да студенттік өзін-өзі басқару органдарына тек 17-24 жас аралығындағы бакалавриат студенттері қатысады, тек 6 ЖЖООКББҰ қоспағанда, 25-35 жас аралығындағы магистратура студенттері де белсенді қатысады. (Кесте 2). Осы ЖЖООКББҰ -да магистратура студенттерінің жалпы саны 248 құрады.

2 кесте. Бакалавриат студенттерін СӨБҰ-на тартатын университеттер.

№	ЖОО атауы	Бакалавриат студенттерінің саны
1	Азаматтық Авиация Академиясы	241
2	Логистика және көлік академиясы	350
3	Академик Қ. Сәтбаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты.	64
4	Қазақ ұлттық хореография академиясы	50
5	Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.	3891
6	С. Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті	1240
7	Баишев Университет	59
8	Alikhan Bokeikhan University	547
9	А. қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	298
10	Еуразиялық технологиялық университеті	126
11	Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті	30
12	Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.	1000
13	Т. Қ. Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы	12
14	Инновациялық Еуразия университеті	54
15	Қазақ спорт және туризм академиясы	57
16	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	414
17	Қазақстан-Неміс университеті	28
18	Maqsut Narikbayev Unibersity	38

19	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	70
20	Қазақ ұлттық өнер университеті	20
21	Қарағанды индустриалды университеті	154
22	Қарағанды медицина университеті	270
23	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	512
24	Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті	275
25	КБТУ	715
26	Университет КИМЭП	1687
27	Құрманғазы атындағы ҚҰК	46
28	А. Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	2357
29	Академик Зулхарнай Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	80
30	Семей медициналық университеті	1997
31	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	347
32	Халықаралық туризм және қонақжайлылық университеті	49
33	Астана медицина университеті	25
34	Университет Нархоз	359
35	Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті.	1690
36	Рудный индустриалды институты	100
37	Университет "Туран"	587
38	Университет Туран Астана	1500
39	Халел Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1672
40	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	12530
41	Жезказганский университет им. О.А.Байконурова	550
42	М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті	61
43	Ш. Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	104
44	Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1450
45	І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті	403
46	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1918
47	Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	281
48	А. Байтұрсынов атындағы ҚРУ	1110
49	Университет Мирас	50
50	Орталық Азия Инновациялық Университеті	150

51	Орталық Қазақстан Академиясы	24
52	Шәкәрім Университеті	1551
53	Оңтүстік Қазақстан Медицина Академиясы	640
54	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті	750
55	М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3000
56	Astana IT University	137
57	Қазақстан-Америка Еркін Университеті	377
58	Каспий университеті	150
59	Болашақ Университеті	565
60	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті	1856
61	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2500
	Барлығы	53078

2 кесте. Магистратура студенттерін СӨБҰ-ға тартатын университеттер.

№	ЖОО атауы	Магистранттар саны
1	Инновациялық Еуразия университеті;	3
2	Қарағанды Медицина Университеті;	4
3	Семей медициналық университеті;	9
4	Тұран Университеті	8
5	О. А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	215
6	И. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті	9
	Барлығы	248

Төменде 01.09 2023 ж. жағдай бойынша студенттік өзін-өзі басқару ұйымдары жоқ немесе уақытша жұмыс істемейтін жоғары оқу орындарының тізімі берілген.

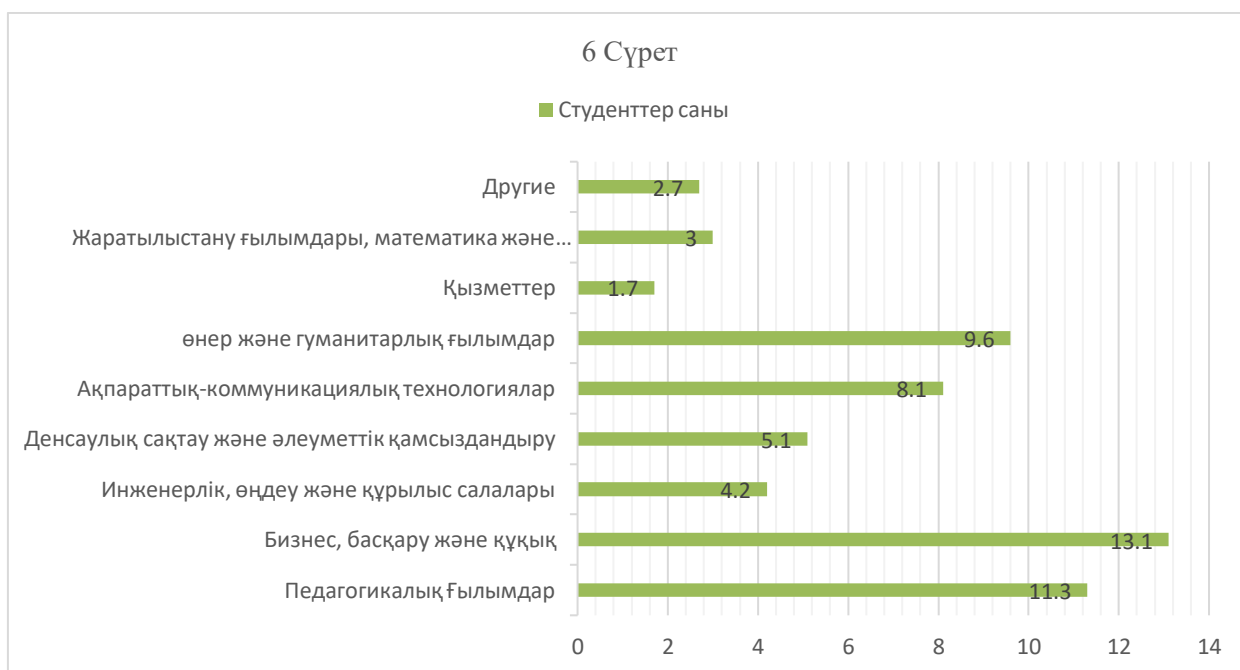
3 кесте. СӨБҰ жұмыс істемейтін университеттер.

№	ЖОО атауы	Ескерту
1	«ҚДСЖМ» Қазақстандық медициналық университеті	Бұл университетте Студенттік өзін-өзі басқару ұйымы жоқ, өйткені тек жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламалары ұсынылады.
2	Қазақ технология және бизнес университеті	Студенттік парламентке сайлау күзге жоспарланған.

64 ЖЖООКББҰ бөлінісінде, оның 40-да студенттік өзін-өзі басқару мүшелері де ғылыми кеңестің мүшелері болып табылады және оқу жоспарлары мен білім беру бағдарламаларын әзірлеу мен бекіту, даму стратегиясын анықтау және т.б. сияқты маңызды мәселелерге қатысты отырыстарда дауысқа ие. Қалған ЖЖООКББҰ-да бұл тәжірибе қолданылмайды.

Студенттерді студенттердің өзін-өзі басқаруына тарту динамикасы студенттердің жалпы санына қатысты келесідей:

- Бизнес, Экономика, басқару және құқық мамандығы студенттер арасында ең танымал болып табылады, Тіркелген студенттердің жалпы саны 13,1 мың.
- Педагогикалық ғылымдарда 11,3 мың студенттің қатысуымен айтарлықтай сұранысқа ие. Бұл білім беру мен педагогикалық қызметтің өзектілігін көрсетеді.
- Гуманитарлық ғылымдар мен өнер студенттердің едәуір санын тартады, олардың жалпы саны 9,6 мыңды құрайды, бұл өнер және гуманитарлық ғылымдар салаларына деген қызығушылықтың жалғасуын көрсетеді.
- Денсаулық сақтау айналасына СӨБҰ 5,1 мың студент құрады, бұл медициналық саланың маңыздылығы мен өзектілігін көрсетеді.
- Инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары 4,2 мың студентті біріктіреді, бұл техникалық және инженерлік мамандықтарға деген қызығушылықты көрсетеді.
- Жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика 3 мың студентті тартты,
- Сәулет және дизайн эстетикалық және сәулеттік шығармашылықтың маңыздылығын көрсете отырып, 2,4 мың студентке тартымды болды.
- Қызмет көрсету саласы 1,7 мың студентті тартты, оған қызмет көрсету мен басқаруға байланысты әр түрлі салалар кіруі мүмкін.
- Басқа мамандықтар 2,7 мың студентті құрайды, бұл әртүрлі мамандандырылған оқу салаларының болуын көрсетеді.

Барлық деректерді біріктіре отырып, студенттерді студенттердің өзін-өзі басқаруына тарту динамикасы студенттер қауымдастығының қызығушылықтары мен қалауларының әртүрлілігінің көрінісі екенін атап өтуге болады. Берілген сандар әр түрлі мамандықтағы студенттердің белсенділігі мен студенттік өмірдің дамуына үлес қосуға дайын екендігін көрсетеді.

Бизнес, Экономика, Менеджмент және құқық мамандығы студенттердің ең көп санын студенттердің өзін-өзі басқаруына тартады, мүмкін оның қазіргі әлемдегі өзектілігі мен ұйымдастырушылық және басқару дағдыларына деген қажеттілігі арқасында.

Саны бойынша келесі Педагогикалық Ғылымдар болашақ мұғалімдердің оқу орындарының өміріне белсенді қатысуға және қолайлы білім беру ортасын құруға ықпал етуге деген ұмтылысын көрсетеді.

Денсаулық сақтау және инженерлік мамандықтар студенттердің өзін-өзі басқарудағы өкілдерінің үлесіне ие, бұл студенттердің тиісті салаларға оң үлес қосуға деген ұмтылысын көрсетуі мүмкін.

Гуманитарлық ғылымдар мен өнер саласы, сондай-ақ басқа да мамандандырулар, олардың саны аз болса да, студенттердің қызығушылықтары мен таланттарының әртүрлілігін көрсете отырып, Студенттік ұйымдардың қызметіне үлес қосады.

Ұсынылған мәліметтерге сүйене отырып, студенттердің өзін-өзі басқаруы студенттердің мамандануына қарамастан жан-жақты даму платформасы ретінде қызмет етеді және белсенді және әр түрлі студенттер қауымдастығын қалыптастыруға ықпал етеді деп қорытынды жасауға болады.

Қоғамдық және академиялық іс-шараларға қатысу

Студенттік өзін-өзі басқарудың қоғамдық және академиялық іс-шараларға қатысуы университет ортасын дамыту және студенттік өмірді байыту үшін өте маңызды. Бұл студенттерге өздерінің оқу және әлеуметтік ортасына әсер етуге, көшбасшылық дағдыларын дамытуға және ұжымға оң өзгерістер енгізуге мүмкіндік береді. Төменде студенттік өзін-өзі басқарудың қоғамдық және академиялық іс-шараларға қатысу жолдары берілген:

1. Іс-шараларды ұйымдастыру: СӨБҰ конференциялар, семинарлар, форумдар, спорттық жарыстар, мәдени іс-шаралар және т.б. сияқты түрлі іс-шараларды жоспарлап, ұйымдастыра алады.

2. Әлеуметтік және қайырымдылық бастамаларын қолдау: СӨБҰ мұқтаждарға көмек көрсету акцияларын, қайырымдылық шараларын және еріктілер акцияларын ұйымдастыра алады. Бұл студенттерге қоғамдық өмірге үлес қосуға және мұқтаж адамдарға көмектесуге мүмкіндік береді.

3. Білім беру іс-шараларын өткізу: СӨБҰ студенттерге дәрістер, воркшоптар, мастер-класстар және басқа да білім беру іс-шараларын ұйымдастыра алады. Бұл студенттердің ой-өрісін кеңейтуге көмектеседі және білім мен тәжірибе алмасуға ықпал етеді.

4. Шешім қабылдауға қатысу: СӨБҰ университет деңгейіндегі маңызды шешімдерді талқылау және қабылдау кезінде студенттік қауымдастықтың өкілдері ретінде әрекет ете алады, мысалы, оқу жоспарларындағы өзгерістер, өмір сүру жағдайларын жақсарту және т. б.

5. Студенттік клубтар мен ұйымдарды құру: СӨБҰ студенттердің қызығушылықтары мен хоббилерімен айналысатын әр түрлі студенттік клубтар мен ұйымдарды қолдай алады. Бұл ортақ мүдделері бар достық қауымдастықтардың қалыптасуына ықпал етеді.

6. Байланыс және өкілдік: СӨБҰ университет әкімшілігі мен студенттер қауымдастығы арасындағы байланыс ретінде қызмет ете алады. Олар студенттердің мүдделерін білдіре алады және туындаған мәселелерді шешуге көмектеседі.

7. Мәдени және тақырыптық апталарды ұйымдастыру: СӨБҰ әр түрлі елдерге, мәдениеттерге, тақырыптарға және т.б. арналған мәдени апталарды өткізе алады.

Студенттік өзін-өзі басқарудың қоғамдық және академиялық іс-шараларға қатысуы студенттер жеке тұлға ретінде дамып, жаңа дағдыларға ие бола алатын және қоғамға үлес қоса алатын динамикалық және алуан түрлі университет ортасын құруға ықпал етеді.

2023 жылғы жағдай бойынша 64 ЖЖООКББҰ бөлінісінде 40 ЖЖООКББҰ-да (бұл жалпы санның 62,5%) студенттік өзін-өзі басқару мүшелері университеттің Ғылыми кеңесінің мүшелерімен бірлесіп маңызды мәселелер бойынша шешімдер қабылдауға белсенді қатысады. Төменде кейбір мысалдар келтірілген:

- Инновациялық Еуразия университетінің Студенттік өзін-өзі басқару мүшелері сыбайлас жемқорлыққа қарсы штабтың жұмысына қатысады.
- Қазақстан-Германия университетінің факультеттерінде университет білім алушыларын қамтитын білім беру бағдарламаларының сапасын қамтамасыз ету жөніндегі комиссиялар жұмыс істейді.
- Нархозда студенттік кеңестің төрағасы жатақханадағы орындарды бөлу туралы мәселелерді шешетін конкурстық комиссияның мүшесі болып табылады.
- ОҚМПУ студенттік өзін-өзі басқару мүшелері Президенттік стипендияны бөлу жөніндегі комиссияның қызметіне қатысады.

2023 жылға арналған университетті басқаруға студенттердің қатысуы бойынша мониторинг қорытындысы бойынша барлығы 429 СӨБҰ 1 114 түрлі іс-шараға қатысты. Оның 345-і республикалық ауқымда, 278-і облыстық ауқымда, 491-і қалалық ауқымда.

Кесте 4. Академиялық және қоғамдық іс-шараларға қатысу.

№	ЖОО атауы	Республикалық ауқымдағы академиялық іс-шараларға	Облыстық ауқымдағы академиялық іс-шараларда	Қалалық ауқымдағы академиялық іс-шараларға
1	Академия логистики и транспорта	https://alt.edu.kz/novosti/xv-respublikanskaya-predmetnaya-olimpiada-po-discipline-transportnaya-logistika-obrazovatelnoj-programmy-6v11330-transportnaya-logistika/	https://alt.edu.kz/novosti/mezhvuzovskaya-olimpiada-sredineyazykovyh-vuzov-po-russkomu-yazyku-i-kulture-rechi/	https://alt.edu.kz/novosti/nedelya-volonterov/
2	Казахский Национальный медицинский университет имени С. Д. Асфендиярова	https://news.kaznmu.edu.kz/kaz/%D2%9B%D2%B1%D1%82%D1%82%D1%8B%D2%9B%D1%82%D0%B0%D0%B9%D0%BC%D1%8B%D0%B7-2/	-	-
3	Евразийский гуманитарный институт имени а.к. Кусаинова	https://egi.edu.kz/ru/respublikanskaya-nauchnaya-konferentsiya-		https://egi.edu.kz/ru/eagiprinyal-uchastie-v-obshhegorodskom-subbotnike-6/

		studentov-i-magistrantov-nauka-i-novoe-pokolenie-2023/		
4	Евразийский национальный университет имю Л.Н.Гумилева	https://www.instagram.com/p/CpkOP_7KyKk/	-	https://www.youtube.com/watch?v=19Kgg8Wz2fw
5	Инновационный Евразийский университет		https://ineu.edu.kz/novosti-i-sobytiya/1929-studenty-ineu-stali-pobediteljami-v-chempionate-po-razrabotke-kompjuternyh-igr.html	https://m.facebook.com/ineuofpage/posts/1260934904347170/?locale=hi_IN
6	Казахская академия спорта и туризма	https://www.instagram.com/p/CkYkl8rMoiA/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==		https://instagram.com/jci_kazast?igshid=MzRIODBiNWFIZA==
7	Казахский национальный аграрный исследовательский университет	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0bcbAmsTe8XxbU25jB1ihevd7tusGXopVwtBq2czZF4UPg8WUbsf8ZXToxZJKzMeVl&id=100043580851461&mibextid=Nif5oz	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0WbmFoQEuItMJc3rZan42oZ8yNeQPexUDEqJwX9ZxWC9iJtnEQ56czLdR1vMKU76Ll&id=100043580851461&mibextid=Nif5oz	https://www.kaznaru.edu.kz/news/8523
8	КазНИТУ имени К.И.Сатпаева	https://www.instagram.com/p/Cnyn_pOJAt2/	https://www.instagram.com/p/Cocm7XmMf-l/	https://www.instagram.com/stories/satbayevhunterz/2998752864423377258/
9	Казахстанско-Немецкий университет	https://dku.kz/ru/news/view/?slug=Daria+Koppel+participated+in+the+First+Meeting+of+the+Student+Council+of+the+Ministry+of+Science+and+Higher+Education+in+Kazakhstan	https://dku.kz/ru/news/view/?slug=Meeting+of+the+Journalists+Club+of+the+Assembly+of+the+People+of+Kazakhstan	=
10	Карагандинский индустриальный университет	https://ttu.edu.kz/2022/10/s-26-po-27-oktyabrya-v-biblioteke-elbasy-proshel-seminar-trening-na-platfornum-zha%20a3a-%209baza%209bs-tan-zhasampaz-el-m%20blratyfrom-october-26-to-27-a-	https://ttu.edu.kz/ru/2023/04/v-kariu-sostoyalas-konferenciya-molodezh-nauka-i-texnika-puti-sovershenstvovaniya-i-integracii/	https://old.ttu.edu.kz/2022/12/karagandinskij-industrialnyj-universitet-podvedeny-itogi-2022-goda%D2%9Bara%D2%93andy-industrialy%D2%9B-universiteti-2022-zhyldy%D2%9Borytyndylady/

		training-seminar-on-the-zoom-platfor/		
11	Медицинский университет Караганды	https://www.instagram.com/p/CpPgOW4NcKu/?utm_source=ig_web_copy_link	https://www.instagram.com/p/CpSJKyqtNJE/?utm_source=ig_web_copy_link	https://www.instagram.com/p/CjW2zmKq_jy/?utm_source=ig_web_copy_link
12	Карагандинский технический университет имени Абылкаса Сагинова	https://www.kstu.kz/respublikanskaya-studencheskaya-predmetnaya-olimpiada-po-obrazovatelnoj-programme-6v06101-informacionnye-sistemy/	https://www.kstu.kz/studenty-karagandinskogo-tehnicheskogo-universiteta-imeni-abylkasa-saginoва-provodyat-aktsiyu-70-dobryh-del-priurochennuyu-k-70-letiyu-vuza/	https://www.kstu.kz/armtu-eriktileri-rekette-2/
13	КБТУ	https://kbtu.edu.kz/ru/students/resursy-dlya-obuchayushchikhsya/respublikanskaya-molodezhnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-integratsiya-nauki-i-obrazovaniya-v-vuzakh-neftegazovogo-profilya-peredovye-tehnologii-i-sovremennye-tendentsii	https://kbtu.edu.kz/ru/activity/3090-gorodskoj-forum-molodezhnogo-i-zhenskogo-predprinimatelstva-almaleaders	https://kbtu.edu.kz/ru/activity/2935-almaloud-grand-show
14	КИМЭП	https://www.instagram.com/reel/Ct049bDAwnC/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==	https://www.kimep.kz/ru/blog/2018/04/24/%D0%BA%D0%B8%D0%BC%D1%8D%D0%BF-%D0%BD%D0%B0-%D0%B0%D0%BB%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%8B-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B5/	
15	Кокшетауский университет имени А.Мырзахметова	https://www.instagram.com/p/Crk1ZQcsiLL/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==	https://www.instagram.com/p/CtbYJo1re2A/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==	https://www.instagram.com/p/CoPO6B0M4rE/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==
16	Медицинский университет Семей	https://www.instagram.com/p/Coe5y4-MrKb/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==	https://www.instagram.com/p/CqQwedoNoPc/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==	https://www.instagram.com/p/CrlkpuyNJQu/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==
17	Таразский региональный университет имени М. Х. Дулати	https://instagram.com/dulaty_jastary?igshid=OGQ5ZDc2ODk2ZA==		https://instagram.com/dulaty_jastary?igshid=OGQ5ZDc2ODk2ZA==

18	Карагандинский университет имени академика Е.А. Букетова	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0AMrxrkPwUfuotJph35wooDRYGnPhrmEedytjNXUSSSoz41ydQCNUneCsykeDfdSF1&id=100040478719506&mibextid=qC1gEa	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0AMrxrkPwUfuotJph35wooDRYGnPhrmEedytjNXUSSSoz41ydQCNUneCsykeDfdSF1&id=100040478719506&mibextid=qC1gEa	https://www.instagram.com/p/C1IE7kvNz8a/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==
19	Восточно-Казахстанский Технический Университет им.Д. Серикбаева	https://www.instagram.com/p/CINylVMKu1M/	https://www.instagram.com/p/CtbQo4iv02d/	https://www.instagram.com/p/Csikh9iq13a/
20	Университет Мирас	https://kuam.edu.kz/ru/uchastie-v-respublikanskom-forume-istoricheskie-lichnosti-nacionalnoe-vospitanie-i-preemstvennost-0#gsc.tab=0	https://www.instagram.com/p/CIXixANKbmb/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D	https://miras.edu.kz/university/index.php/ru/about-ru/news-ru/1785-vstrechas-detmi-iz-detskogo-doma

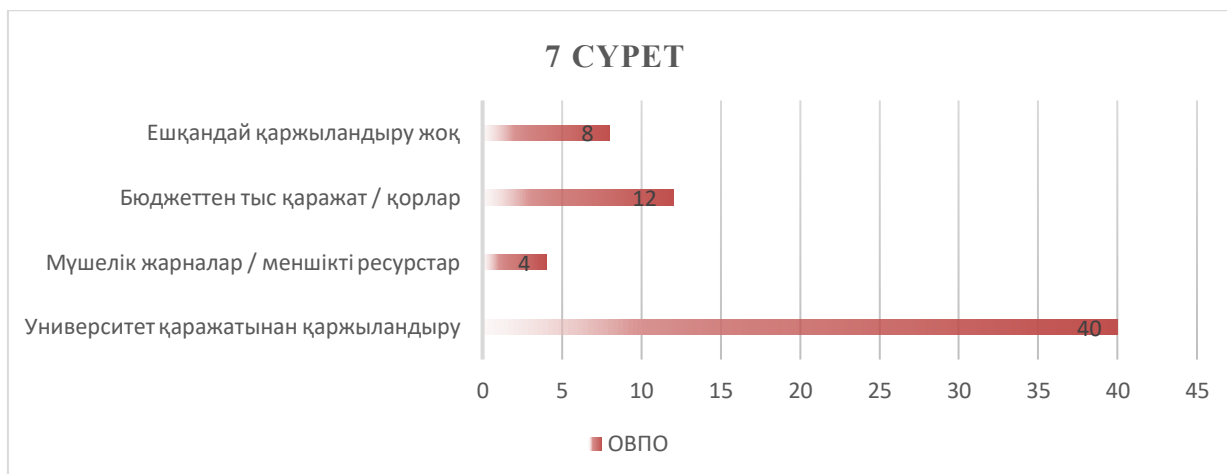
Студенттік өзін-өзі басқаруды қаржыландыру көзі

Қазіргі уақытта студенттік өзін-өзі басқару органдарының ұйымдастырылуы мен жұмыс істеуіне, сондай-ақ олардың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етуге байланысты мәселелер динамикалық өзгертін білім беру ортасы аясында ерекше өзектілікке ие болуда. Студенттік өзін-өзі басқару ұйымдарын қаржыландыру жан-жақты талдау мен назар аударуды қажет ететін күрделі және көп қырлы мәселе болып табылады.

Бұл Талдамалық анықтамада студенттік ұйымдарды тиімді қаржыландырудың маңыздылығы қарастырылады, сондай-ақ қаржыландырудың қолданыстағы модельдері, олардың артықшылықтары мен кемшіліктері талданады. Сондай-ақ қаржылық қолдаудың студенттік өзін-өзі басқару органдарының қызметіне әсеріне және олардың студенттік өмір мен білім беру процесінің әртүрлі аспектілеріне әсер ету қабілетіне назар аударылатын болады. Талдау нәтижесінде студенттердің белсенді және алуан түрлі қауымдастығын дамытуға ықпал ете отырып, оңтайлы қаржыландыру арқылы студенттік ұйымдардың тұрақты және тиімді жұмыс істеуін қалай қамтамасыз ету керектігін тереңірек түсінуге тырысады.

Мониторинг барысында студенттік өзін-өзі басқару ұйымдары қаржыландыруды үш тәсілмен жүзеге асыратыны анықталды:

1. Университет қаражатынан.
2. Мүшелік жарналар арқылы.
3. Университеттің бюджеттен тыс қаражатын немесе демеушілердің қаражатын пайдалану.

ЖЖООКББҰ бөлінісінде олардың аумағында студенттік өзін-өзі басқаруды қаржыландыруға әртүрлі тәсілдерді ашатын талдау жүргізілді. Бұл динамиканы зерттеу қаржыландырудың бірнеше маңызды модельдерін бөлуге мүмкіндік береді:

1. Қаралған ЖЖООКББҰ -ның 40-де студенттік өзін-өзі басқару өз қызметін университет қаражатынан қаржыландыру негізінде жүзеге асырады. Бұл тәсіл университеттің жалпы бюджетінен СӨБҰ-ны тікелей қолдауды және дамытуды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

2. ЖЖООКББҰ -ның 4-нде студенттік өзін-өзі басқару органдары мүшелік жарналарды алу немесе өз ресурстарын пайдалану арқылы қаржыландырылады. Қаржыландырудың бұл әдісі студенттердің өздері СӨБҰ қызметіне белсенді түрде үлес қосады немесе өздерінің ішкі ресурстарын пайдаланады деп болжайды.

3. 12 ЖЖООКББҰ-да СӨБҰ университет ұсынатын бюджеттен тыс қаражаттың арқасында немесе демеушілік және қор көздері арқылы жүзеге асырылады. Қаржыландырудың бұл түрі СӨБҰ жобалары мен бастамаларын жүзеге асыру мүмкіндіктерін кеңейтеді.

4. 8 ЖЖООКББҰ-да студенттік өзін-өзі басқару кез-келген ресми қаржыландыру қарастырылмаған. Бұл олардың қызметін жүзеге асырудағы қиындықтарды немесе қолдаудың жеткіліксіздігін көрсетуі мүмкін.

Қаржыландыру мөлшері туралы хабарланбайды.

6 кесте. ЖЖООКББҰ контекстіндегі қаржыландыру тәсілдері.

№	ЖОО атауы	Студенттік өзін-өзі басқаруды ұйымдастыру саны	Қаржыландыру көзі
1	Азаматтық Авиация Академиясы	1	Университет қаражаты есебінен
2	Логистика және көлік академиясы	3	Университет қаражаты есебінен

3	Академик Қ.Сәтбаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	1	Университет қаражаты есебінен
4	Қазақ ұлттық хореография академиясы	2	Қаржыландыру қарастырылмаған
5	Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	38	Университет қаражаты есебінен
6	С. Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті	1	Қаржыландыру қарастырылмаған
7	Баишев Университет	1	Қаржыландыру қарастырылмаған
8	Alikhan Bokeikhan University	8	Университет қаражаты есебінен
9	А. қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	7	Ұйым мүшелерінің өз қаражаты есебінен
10	Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті	1	Университет қаражаты есебінен
11	Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	Демеушілердің қаражаты есебінен
12	Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы	1	Университет қаражаты есебінен
13	Инновациялық Еуразия университеті	1	Қаржыландыру қарастырылмаған
14	Қазақ спорт және туризм академиясы	3	Университеттің бюджеттен тыс қаражаты
15	Еуразиялық технологиялық университеті	9	Университет қаражаты есебінен
16	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	10	Университет қаражаты есебінен

17	Қ. Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ	1	Қаржыландыру қарастырылмаған
18	Қазақ технология және бизнес университеті	0	-
19	Қазақстан-Неміс университеті	1	Университет қаражаты есебінен
20	Maqsut Narikbayev Unibersity (KAZGUU)	1	Қаржыландыру қарастырылмаған
21	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	2	Ұйым мүшелерінің өз қаражаты есебінен
22	ҚазҰӨУ	1	Бюджеттен тыс қор
23	Қарағанды индустриалды университеті	8	Университеттің бюджеттен тыс қаражаты
24	Қарағанды медицина университеті	5	Университет қаражаты есебінен
25	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1	Университеттің бюджеттен тыс қаражаты
26	Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті	25	Университет қаражаты есебінен
27	КБТУ	12	Университет қаражаты есебінен, фонды и партнеры
28	Университет КИМЭП	33	Студенттік жарна
29	Құрманғазы атындағы ҚҰК	4	Университет қаражаты есебінен
30	А. Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	7	Университет қаражаты есебінен
31	Академик Зулхарнай Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік- техникалық университеті	1	Университет қаражаты есебінен
32	«ҚДСЖМ» Қазақстандық медициналық университеті	0	-

33	Семей медицина университеті	8	Университеттің бюджеттен тыс қаражаты
34	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	2	Университет қаражаты есебінен
35	Халықаралық туризм және қонақжайлылық университеті	5	Университеттің бюджеттен тыс қаражаты
36	Астана медицина университеті	4	Университет қаражаты есебінен / демеушілер
37	Университет Нархоз	15	Университет қаражаты есебінен
38	Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті	20	Университеттің бюджеттен тыс қаражаты
39	Рудный индустриалды институты	1	Внебюджетные средства университета
40	Университет "Туран"	20	Университет қаражаты есебінен
41	Университет "Туран-Астана"	20	Ұйым мүшелерінің өз қаражаты есебінен
42	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	Университет қаражаты есебінен
43	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	13	Университет қаражаты есебінен
44	О. А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1	Университет қаражаты есебінен
45	М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті	1	Университет қаражаты есебінен
46	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	Студенттік өзін-өзі басқару қоры
47	Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	Университет қаражаты есебінен

48	І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті	1	Университеттің бюджеттік және бюджеттен тыс қаражаты
49	Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті	24	Университет қаражаты есебінен
50	Д. Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1	Университет қаражаты есебінен
51	А. Байтұрсынов атындағы ҚРУ	1	Университет қаражаты есебінен
52	Қонаев Университеті	8	Университет қаражаты есебінен
53	Университет Мирас	1	Университет қаражаты есебінен
54	Орталық Азия Инновациялық Университеті	13	Университет қаражаты есебінен
55	Орталық Қазақстан Академиясы	2	Университет қаражаты есебінен
56	Орталық Қазақстан Академиясы	17	Университет қаражаты есебінен
57	Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы	1	Университет қаражаты есебінен
58	Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті	4	Университет қаражаты есебінен
59	Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11	Университет қаражаты есебінен
60	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	9	Университет қаражаты есебінен
61	Каспий қоғамдық университеті	3	Университет қаражаты есебінен
62	Университет Болашақ	3	Университет қаражаты есебінен

63	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті	30	Университет қаражаты есебінен
64	Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	Университет қаражаты есебінен / Демеушілік көмек

Қорытындылар

Студенттердің университетті басқаруға қатысуын зерттеуге бағытталған мониторинг нәтижелері бойынша келесі мәліметтер алынды:

- Берілген ақпараттарға сәйкес студенттік өзін-өзі басқару ұйымдарының саны 429 құрады.
- СӨБҰ-на қатысатын студенттердің үлесі елдегі студенттердің жалпы санының 9% құрайды, бұл 53,1 мың студентке сәйкес келеді.
- КеАҚ-дағы СӨБҰ саны 269 құрап, 40 312 студент қамтылды.
- АҚ-да 5381 студентті қамтитын 30 СӨБҰ жұмыс істейді.
- Жеке жоғары оқу орындарында 7400 студентті біріктіретін 130 СӨБҰ бар.
- КеАҚ-да СӨБҰ-ның ең үлкен үлесі бар, бұл жалпы санның 76% құрайды.
- АҚ-дағы СӨБҰ үлесі 10% құрайды.
- Жекеменшік жоғары оқу орындарында 14% СӨБҰ бар.
- Барлығы 429 СӨБҰ 1 114 түрлі іс-шараға қатысты.
- Оның 345-і республикалық ауқымда, 278-і облыстық ауқымда. 491 қалалық ауқымда.
- ЖЖООКББҰ-ын қаржыландыру университет бюджетінің қаражатынан ЖЖООКББҰ -ның 62,5% - жүзеге асырылады.
- ЖЖООКББҰ-ның 6,25% мүшелік жарналарды алу немесе өз ресурстарын пайдалану арқылы қаржыландырылады.
- ЖЖООКББҰ-ның 18,75% СӨБҰ қаржыландыруды бюджеттен тыс көздерден немесе демеушілерден алады.
- ЖЖООКББҰ-ның 12,5% қаржыландыру жоқ.

Халықаралық тәжірибе

Шетелдік СӨБҰ қызметі

Студенттік өзін – өзі басқару-бұл студенттер өздерінің оқу орындарын басқаруға қатысатын, шешім қабылдауға үлес қосатын және студенттер қауымдастығының өміріне әсер ететін жүйе. Студенттік өзін-өзі басқарудың халықаралық тәжірибесі әр түрлі және елге, университетке және мәдени ерекшеліктерге байланысты әр түрлі болуы мүмкін. Төменде студенттердің өзін-өзі басқарудың халықаралық тәжірибесінің кейбір мысалдары келтірілген:

1. Ұлыбритания: Ұлыбританияның көптеген университеттерінде университет әкімшілігі алдында студенттердің мүдделерін білдіретін және әртүрлі іс-шаралар, клубтар мен қоғамдық бастамалар ұйымдастыратын Студенттік одақтар бар. Олар сондай-ақ оқу, қоғамдық қауіпсіздік және студенттік өмірге қатысты мәселелер бойынша шешім қабылдау процесіне қатыса алады.

2. АҚШ: американдық университеттерде студенттік ұйымдар студенттердің өмірінде маңызды рөл атқарады. Кампус қоғамдары мен клубтары студенттерге көшбасшылық пен іс-шараларды ұйымдастыруға, акциялар мен әлеуметтік бастамаларға қатысуға мүмкіндік береді.

3. Жапония: кейбір жапон университеттерінде студенттік комитеттер студенттерге арналған ережелер мен ережелерді әзірлеуге қатысады, сонымен қатар студенттік өмір мен қоғамдық белсенділікті жақсартуға арналған іс-шаралар өткізеді.

4. Канада: канадалық университеттерде студенттер қауымдастығы қатты әсер етеді. Олар студенттерді әкімшілік алдында ұсынады және академиялық саясат пен қоғамдық өмірге қатысты шешімдер қабылдауға қатысады.

Студенттік өзін-өзі басқарудың халықаралық тәжірибесі оқу орнының деңгейіне (университет немесе колледж), елдің мәдени ерекшеліктеріне және университет саясатына байланысты өзгеруі мүмкін екенін ескеру маңызды. Алайда, бүкіл әлемде студенттердің өзін-өзі басқаруы белсенді азаматтардың дамуында, білім беру тәжірибесін байытуда және кампусарда студенттердің қолайлы ортасын құруда маңызды рөл атқарады.

Жоғарыда келтірілген мысалдардан **European Students' Union** (бұдан әрі-ESU) ерекше атап өтуге болады. ESU 1982 жылы жеті ұлттық студенттер одағымен құрылды (NSU Норвегия, nus-Ұлыбритания, SFS Швеция, SHÍ Исландия, UNEF-ID Франция, DSF Дания және ÖH Австрия), содан кейін WESIB, Батыс Еуропа студенттерінің Ақпараттық Бюросы деп аталды. 27 желтоқсанда Бельгияның ресми тізілімі (Moniteur Belge) Esib – Еуропа студенттерінің ұлттық одағы мен esu – Еуропалық студенттер одағының бірігуін жариялады. Содан бері екі ұйым "Еуропалық студенттер одағы – ESU.

ESU - Еуропаның 40 елінен 45 Ұлттық студенттер одағының біріктіруші ұйымы. ESU барлық негізгі еуропалық шешім қабылдаушы органдарда: Еуропалық Одақта, Еуропа кеңесінде, ЮНЕСКО-да және Болон процесін жүзеге асыру тобында 20 миллионға жуық студенттің білім беру, әлеуметтік, экономикалық және мәдени мүдделерін алға тартады және ұсынады. Ең алдымен, ESU қызметі келесі аспектілерді қамтитынын атап өткен жөн:

1. **Студенттердің мүдделерін білдіру.** ESU еуропалық деңгейде студенттердің алаңдаушылығы мен қажеттіліктерін білдіру үшін негізгі делдал рөлін атқарады. Еуропалық Одақтың әртүрлі органдарымен, ұлттық үкіметтермен және басқа да мүдделі

тараптармен өзара іс-қимыл жасай отырып, ESU білім беру саясаты мен заңнамасын қалыптастыру процестерінде студенттердің мүдделерін ескеруді қамтамасыз етеді. Ұйым студенттердің көзқарастарын саясаткерлермен диалогқа аударатын және шешім қабылдауға ықпал ететін біріктіруші дауыс ретінде әрекет етеді.

2. Білім беру саясатын насихаттау. ESU еуропалық білім беру саясатындағы өзгерістер мен тенденцияларды мұқият қадағалайды. Ол қол жетімділік, сапа, қаржыландыру және халықаралық ұтқырлық сияқты білім берудің әртүрлі аспектілеріне мұқият талдау жасайды. Кешенді зерттеулер мен аналитикалық шолулар арқылы ESU ағымдағы жағдайды бағалайды, проблемалық аймақтарды анықтайды және білім беру саласына пайдалы әсер етуі мүмкін өзгерістерді қолдайды.

3. Тәжірибе және білім алмасу. ESU студенттердің ұлттық ұйымдары арасында тәжірибе мен білім алмасудың динамикалық платформасына ықпал етеді. Әр түрлі іс – шараларды-семинарларды, конференцияларды, шеберлік сыныптарын және тренингтерді ұйымдастыру арқылы ол студенттер мен студенттер ұйымдарының өкілдері идеялармен, озық тәжірибелермен және инновациялық тәсілдермен бөлісе алатын кеңістік жасайды. Мұндай алмасу идеяларды байытуға ықпал етеді және ортақ міндеттерді шешуде ынтымақтастықты ынталандырады.

4. Студенттердің құқықтары және әлеуметтік әділеттілік. ESU студенттердің құқықтарын қорғауда белсенді және білім беруде тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге бағытталған бастамаларды қолдайды. Ұйым кемсітушілікке қарсы тұруға күш салады және шығу тегіне немесе жағдайына қарамастан әр студентке сапалы білім беретін білім беру ортасын құруға тырысады. Саяси процестерге қатысу және ақпараттық кампаниялар арқылы ESU білім берудегі әлеуметтік әділеттіліктің маңыздылығын атап көрсетеді.

5. Студенттердің ұтқырлығы және білім сапасы. ESU Еуропа елдері арасындағы студенттермен алмасу бағдарламаларын қолдауға баса назар аударады. Халықаралық академиялық тәжірибенің құндылығын мойындай отырып, ұйым студенттердің ұтқырлығын реттейтін құрылымдар мен механизмдерді жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Тиімді әкімшілік процестерді насихаттау, біліктілікті жақсарту және кедергілерді жою арқылы ESU студенттердің шетелде құнды оқу тәжірибесін алуына ықпал етеді.

6. Еуропалық институттармен ынтымақтастық. ESU еуропалық комиссияны, Еуропа Кеңесін және еуропалық Парламентті қоса алғанда, жетекші еуропалық институттармен тығыз жұмыс істейді. Осындай серіктестіктер арқылы ESU саяси пікірталастарға үлес қосады, саясаткерлермен диалогқа қатысады және білім беру саясаты мен стратегиялары туралы ақпараттандырылған көзқарастар ұсынады. Ұйым студенттердің дауыстары мен кең еуропалық білім беру ортасы арасындағы байланыс қызметін атқарады.

7. Студенттердің белсенділігін арттыру. ESU белсенді және тәжірибелі студенттер қауымдастығының дамуын белсенді қолдайды. Дағдыларды дамыту платформаларын ұсыну.

Төменде ESU серіктестерінің тізімі берілген:

5 кесте. ESU серіктестері.

№	Ұйымның атауы	мемлекет
1	ANSA	Армения
2	ÖH	Австрия

3	BOSS	Беларусь
4	BSA	Беларусь
5	FEF	Бельгия
6	VVS	Бельгия
7	URS	Босния и Герцеговина
8	NASC	Болгария
9	CSC	Хорватия
10	POFEN	Кипр
11	SKRVS	Чехия
12	DSF	Дания
13	EÜL	Эстония
14	MFS	Фарерские острова
15	SAMOK	Финляндия
16	SYL	Финляндия
17	FAGE	Франция
18	GSOA	Грузия
19	FZS	Германия
20	HÖOK	Венгрия
21	LÍS	Исландия
22	USI	Ирландия
22	NUIS	Израиль
24	UDU	Италия
25	LSA	Латвия
26	LSS	Литва
27	UNEL	Люксембург
28	KSU	Мальта
29	ASM	Молдова
30	SPUM	Черногория
31	ISO	Нидерланды
32	LSVB	Нидерланды
33	NSO	Норвегия
34	PSRP	Польша
35	FAIRE	Португалия
36	ANOSR	Румыния
37	SKONUS	Сербия
38	SUS	Сербия
39	SRVS	Словакия
40	ŠOS	Словения
41	CREUP	Испания
42	SFS	Швеция
43	VSS-UNES-USU	Швейцария
44	UAS	Украина
45	NUS UK	Великобритания

1. ESU-дің басты мақсаты: ESU-еуропалық студенттердің дауысы және олардың мүдделері мен қажеттіліктерін білдіреді. Ұйымның негізгі міндеті-білім беру саласындағы, әсіресе жоғары білім берудегі еуропалық саяси процестер мен стратегияларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу және ықпал ету.

2. ESU бағытталған негізгі процестер: келесі үш жылда Болон процесі мен Еуропалық жоғары білім беру кеңістігіне, Еуропалық білім беру кеңістігіне және еуропалық университеттердің бастамасына, Erasmus+ бағдарламасына, еуропалық зерттеу кеңістігіне, жаһандық студенттер форумына, келесі буын ЕО-ға және жасыл және Цифрлық ауысуларға назар аударылады.

3. Студенттердің құқықтарын қорғау: ESU студенттердің құқықтарын, академиялық бостандықты, институционалдық автономияны және сөз бостандығын қорғауға және ілгерілетуге деген адалдығын растайды. Ол сондай-ақ еуропалық деңгейдегі демократиялық, тәуелсіз студенттік одақтарды және адвокатурада, лоббизмде және әлеуетті арттыруда Ұлттық одақтарды тануды қолдайды. ESU кәсіподақтар мен ұйым мүшелері арасындағы ынтымақтастыққа ықпал етеді.

4. Шешуді қажет ететін маңызды мәселелер: ESU білім беруді коммерцияландыру, жоғары білімге қол жеткізудегі теңсіздік, іргелі құндылықтарға төнетін қатерлер және климаттық дағдарыс сияқты мәселелерді шешудің маңыздылығын атап көрсетеді. Сондай-ақ, Covid-19 пандемиясынан кейін студенттердің психикалық денсаулығының нашарлауына ерекше назар аударылады.

5. Білім қоғамдық пайда ретінде: ESU жалпы білім беруді және жоғары білімді тауар емес, қоғамдық пайда, Адам құқығы және әлеуметтік жауапкершілік деп санайды. Білім берудің негізгі мақсаты-көптеген мақсаттарға қызмет ету, соның ішінде жеке байыту, жаһандық азаматтыққа тәрбиелеу, қоғамның қажеттіліктеріне жауапкершілікті арттыру және тез өзгертін экономика мен қоғамда табысқа жету үшін қажетті білім мен дағдыларды игеру.

Жоғарыда аталған әрекеттерден басқа, ESU әрқашан өзекті оқиғаларға белсенді қатысатын немесе жанама әсер ететін назарда болады. ESU қиын жағдайда қалған студенттерге көмек көрсетуді үйлестіруге белсенді қатысады. Бұл ұйымдарға қоғамдық жауапкершілік пен әлеуметтік мәселелерге қатысуды көрсетеді. Сонымен қатар, esu Украина айналасындағы саяси жағдайға байланысты Ресей мен Беларусьияны Болон процесінен шеттетуге қол жеткізді. Бұл қадам ұйымның саяси белсенділігін және оның демократия мен адам құқықтарына қатысты маңызды мәселелерді көтеру қабілетін көрсетеді.

Ұйым сонымен қатар онлайн қолдау қызметін енгізу арқылы заманауи талаптарға бейімделді. Бұл ESU-ның студенттерге тиімді және қолжетімді көмек көрсетуге деген ұмтылысын көрсетеді. Ұйым үшін украиналық студенттер үшін Erasmus + бағдарламасын қаржыландыру туралы пікірталастар маңызды, бұл оның барлық студенттер үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге деген ұмтылысын көрсетеді.

ESU сонымен қатар ұлтына қарамастан барлық студенттердің тең құқықтары мен қатысуын қолдай отырып, шетелдік студенттерді ЕО ережелерінен шығаруға назар аударады. Ұйым сонымен қатар украиналық студенттерге, Шетелдегі оқушыларға қолдау көрсетеді, бұл өз елінен тыс жерлерде біліктілікті халықаралық тану және оқу жағдайларын жақсарту мәселесін көтереді.

Канада студенттер Федерациясы (CFS)

Канадалық студенттер Федерациясы-Канададағы ұлттық студенттер ұйымы. Ұйым 1981 жылы құрылған және Канада бойынша әртүрлі университеттер мен колледждердің

студенттерінің мүдделерін білдіреді. CFS қол жетімді және қол жетімді жоғары білімді жақтау және студенттерге қаржылық көмек, білім сапасы және студенттердің құқықтары мәселелерін шешу үшін жұмыс істейді.

CFS жалпы қызығушылық мәселелері бойынша бірлесіп жұмыс істеу үшін студенттік қауымдастықтар мен одақтарды біріктіру платформасын ұсынады. Ұйым білім беруді қаржыландыруға, оқу ақысына, студенттерді қолдау қызметтеріне және басқа да көптеген аспектілерге байланысты саясатқа әсер ету үшін провинциялық және ұлттық деңгейде жұмыс істейді. Ол сондай-ақ жоғары білім беру жүйесінде оң өзгерістер жасауға бағытталған әлеуметтік және саяси белсенділікпен айналысады.

CFS-тің негізгі мақсаттарының бірі-барлық студенттерге білім беруді қол жетімді ету. Ұйым өз мүшелеріне әртүрлі бағдарламалар мен қызметтерді ұсынады және CFS қызметтері арасында тізімделеді:

1. Тегін Халықаралық студенттік сәйкестендіру картасы (ISIC). Оның көмегімен студенттер ұшақ билеттерін, автобус билеттерін, спорттық іс-шараларға қатысуды және т.б. үнемдей алады.

2. Дәптерлер мен жоспарлаушылар. Канададағы ірі студенттік қауымдастықтар да дәптерлер мен жоспарлаушыларды сатып алу үшін федерация анықтамалығын қолдана отырып, ауқымнан пайда көреді.

3. Студенттік денсаулық сақтаудың ұлттық желісі. Федерация мүшелері төмен мөлшерлемелерге және жақсы медициналық қамтуға қол жеткізе алады.

4. Салық декларацияларын тегін толтыру. Ұйым мүшелері Канададағы жетекші онлайн салық толтыру қызметі ұсынатын тегін онлайн салық декларациясын толтыруды пайдалана алады.

5. Этикалық сатып алу желісі. CFS мүшелері ақшаны үнемдей алады, кампустарда еңбек еркіндігін құруға ықпал ете алады және басқа компанияларды этикалық ережелерге сәйкес өндірілген өнімдерді ұсынуға ынталандыру арқылы салалық стандарттарға әсер ете алады.

Сонымен қатар, CFS Канаданың қоғамдық-саяси өмірімен белсенді түрде араласып, жаңа идеялар енгізіп, ұлттық азшылықтардың және білім берудегі басқа да осал топтардың құқықтарын жақтайды. 2019 жылғы есепте CFS жоғарыда аталған топтардың студенттерінің жергілікті атқарушы органдарға құқықтарын ілгерілетуде айтарлықтай жетістіктерге жеткенін атап өткен жөн, бұл топтарға жататын студенттерді қолдауға бағытталған келесі бастамаларды қаржыландыруға әсер етеді:

- Канадалық магистратура гранты бағдарламасының стипендиялары үшін бес жыл ішінде 114 миллион доллар тағайындалды, бұл жыл сайын магистратураға қосымша 500 стипендия және магистратураға 167 стипендия бөлуді қамтамасыз етеді.
- Канадалық студенттік несиелердің пайыздық мөлшерлемесі әр студент үшін орташа есеппен 2000 долларға төмендейді.
- Оқуды бітіргеннен кейін түлектерге федералды несиелер бойынша 6 айлық пайызсыз кезең, сондай-ақ декреттік немесе медициналық демалыстағы студенттер үшін пайызсыз кезеңдер беріледі. Сонымен қатар, мүгедектігі бар студенттерге кеңейтілген қолдау мен гранттар ұсынылады.
- Бес жыл ішінде бірінші ұлт тайпаларының білім алушыларына арналған жоғары оқу орындарындағы студенттерді қолдау бағдарламасы үшін 327,5 миллион доллар бөлінеді.

- Он жыл ішінде инуиттерге жоғары білімге қол жетімділікті қамтамасыз ету үшін 125,5 миллион доллар бөлінеді.
- Он жыл ішінде местизоны жоғары білімге қол жетімділікпен қамтамасыз ету үшін 362 миллион доллар бөлінеді.

Шетелдік СӨБҰ-дағы қаржыландыру көзі

Еуропа елдеріндегі студенттік өзін-өзі басқаруды (студенттік ұйымдарды) қаржыландыру елге және жоғары білім беру жүйесіне байланысты әр түрлі көздерден алынуы мүмкін. Студенттік өзін-өзі басқаруды қаржыландырудың кейбір ықтимал көздері:

1. «Мүшелік жарналар»: көптеген студенттік ұйымдар өз қатарына кіретін студенттерден мүшелік жарналарды жинайды. Бұл жарналар аз мөлшерде болуы мүмкін, бірақ жиынтықта бюджеттің едәуір бөлігін қамтамасыз ете алады.

2. «Университеттер мен жоғары оқу орындарынан қаржыландыру»: кейбір елдерде университеттер студенттік өмір мен өзін-өзі басқаруды дамыту үшін студенттік ұйымдарға қаржылық қолдау көрсете алады.

3. «Мемлекеттік субсидиялар мен гранттар»: кейбір елдерде студенттік ұйымдарға олардың қызметін қолдау үшін мемлекеттік субсидиялар немесе гранттар бөлінуі мүмкін, әсіресе егер олар студенттік қоғамдастық өкілдерінің рөлін атқарса.

4. «Демеушілік және серіктестік»: студенттік ұйымдар серіктестік немесе жарнама үшін қаржылық қолдау көрсете алатын әртүрлі компаниялармен, ұйымдармен және қорлармен демеушілік келісімдер жасай алады.

5. «Еуропалық Одақ қорлары»: кейбір студенттік ұйымдар студенттердің ұтқырлығын, дамуын және алмасуын қолдауға бағытталған Еуропалық Одақтың әртүрлі қорлары мен бағдарламаларынан қаржы ала алады.

6. «Өзін-өзі қаржыландыру»: студенттік ұйымдар өздерінің іс-шаралары мен іс-шараларын өткізе алады, мысалы, мәдени іс-шаралар, семинарлар, тренингтер және т.б., олар қаражат жинай алады.

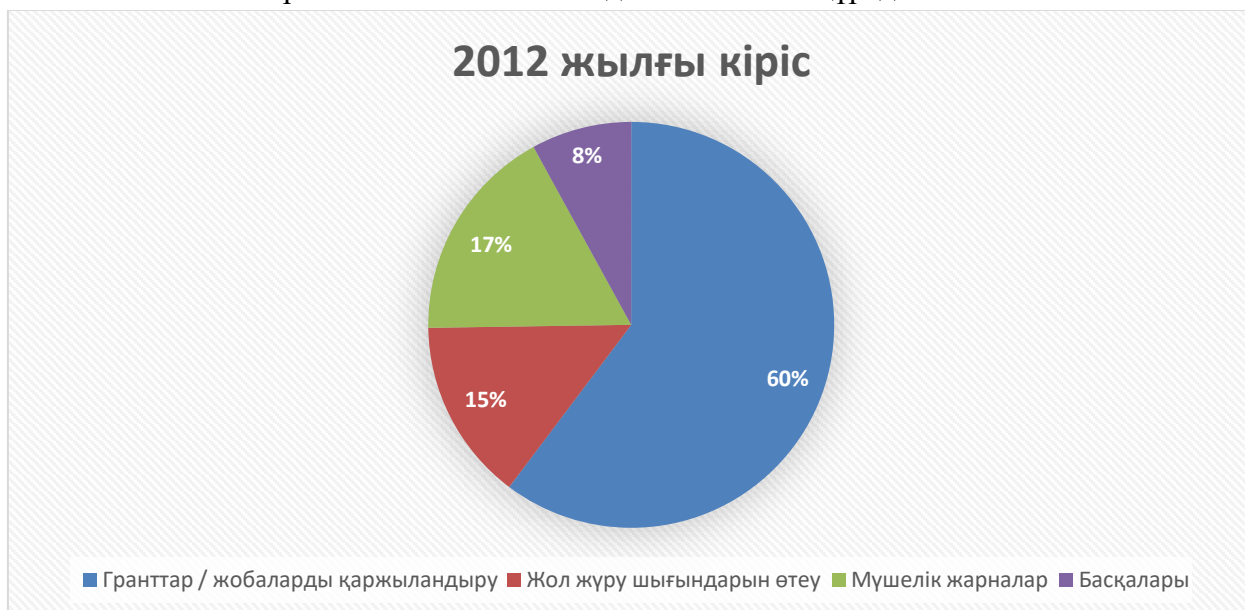
European Students' Union

2012-2013 жылдардағы ESU есебінен esu үкіметтік емес ұйым ретінде негізінен оның мүшелерінен түсетін жыл сайынғы жарналарға және еуропалық және халықаралық институттардың қаражатына сүйенеді деген қорытынды жасау керек. 2012-2013 жылдардағы негізгі табыс көздері Еуропалық комиссиядан алынған жобалық гранттар болды, олар сонымен қатар ESU негізгі қызметі мен жалпы тұрақтылықты қолдау үшін операциялық грантты мақұлдады. Сонымен қатар, esu Бельгияның "fonds Maribel Social du Secteur Socioculturel" ұйымынан толық емес жұмыс күні басшының көмекшісі қызметін қаржыландыруға грант алды.

Қызметкерлердің шығындары дәстүрлі түрде 2013 жылдың қыркүйегінде ESU Хатшылығын қайта құрылымдау арқылы қысқартылғанға дейін жалпы шығындардың ең үлкен үлесін құрады, оның шеңберінде кеңсе менеджері жаңа лауазым енгізілді. Бұл лауазым қаржылық және әкімшілік міндеттерді өз мойнына алды және толық емес жұмыс күніндегі жоба көмекшісі лауазымы жойылды.

Брюссельдегі кеңсені күтіп ұстау шығындары және басқа әкімшілік шығындар ESU жылдық шығындарының аз ғана бөлігін құрайды. ESU сонымен қатар жұмысқа байланысты шығындарының бір бөлігін жабу үшін сайланған өкілдеріне қарапайым қаржылық қолдау көрсетті.

2012 жылға арналған ESU жалпы бюджеті 887 070 € құрады.

2012 жылы ESU барлық қаржыландырудың 60%. Еурокомиссия және "fonds Maribel Social du Secteur Socioculturel" сияқты әртүрлі ұйымдардан гранттар түрінде алды. Мүшелік жарналардан түскен кірістер 17% құрады, шығыстарды өтеу жалпы қаржыландырудың 15%, ал басқа қаржыландыру көздері 8% құрады.

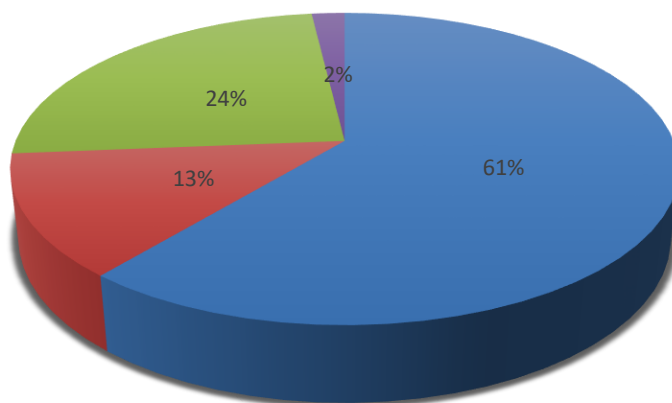
2012 жылға арналған ESU жалпы шығындары 883 512 € құрады.

Ең көп шығындар іс-шараларға, кездесулерге, іссапарларға және жобалық шығындарға жұмсалды (49%). Персоналды ұстау шығындары жалпы шығыстардың 30% құрады. Жалпы шығындардың 13% - ы жоба серіктестері үшін аударымдарға бағытталды, ал сайланған өкілдерді қолдау және әкімшілік шығындар сәйкесінше 5% және 3% құрады.

2013 жылға арналған ESU жалпы бюджеті 682 396 € құрады.

2013 жылғы кірістер

■ Гранттар / қаржыландырылатын жоба
■ Мүшелік жарналар
■ Сараптамалық штаттың кірістері/өтемақысы
■ Другие

2013 жылы ESU дәстүрлі түрде Еурокомиссия және "fonds Maribel Social du Secteur Socioculturel" сияқты әртүрлі ұйымдардан гранттар түрінде барлық қаржыландырудың 61% алды. Одан кейін барлық бюджеттің 24% - құрайтын мүшелік жарналар келеді. Экспорттық Мемлекеттік кірістер/ өтемақы және басқа қаржыландыру сәйкесінше 13% және 2% құрады. 2013 жылға арналған ESU жалпы шығындары 627 558 € құрады.

2013 ЖЫЛҒЫ ШЫҒЫНДАР

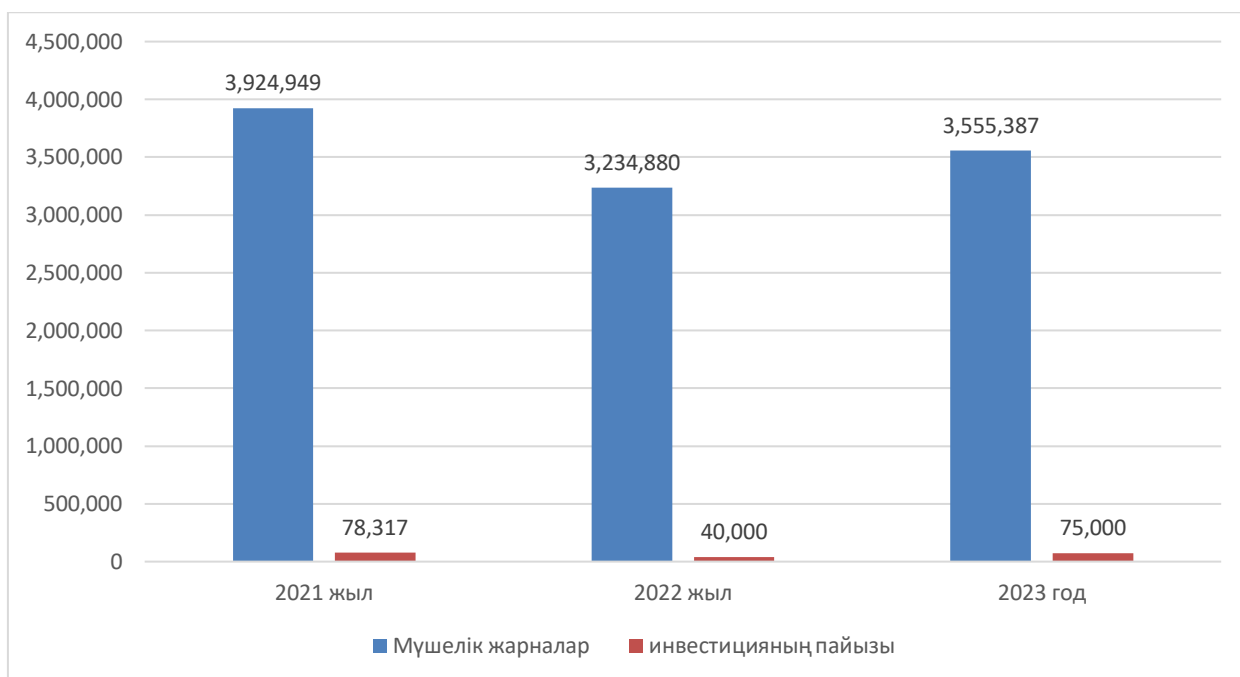
2013 жылы esu шығындарының ең үлкен үлесі қызметкерлерді ұстау болды, бұл жалпы шығындардың 44% құрайды. Жол жүру және іссапардың мазмұны 32% құрады. Қызметтерге шығындар / кеңесшілер/қосалқы мердігерлер жалпы шығыстардың 13% құрады. Кеңсе шығындары, жоба бойынша серіктестерге беру және өкілдерді қолдау сәйкесінше 4%, 1% және 6% құрады.

2013 жылғы қаржылық нәтиже оң болды, бұл алдыңғы жылдардағы теріс нәтижелерді теңестіруге мүмкіндік берді.

Канада студенттер Федерациясы (CFS)

Канадалық студенттер Федерациясы коммерциялық емес ұйым болып табылады және бюджет негізінен оның мүшелерінің мүшелік жарналары арқылы қалыптасады. 2023 жылғы ұсынылған есептен Канаданың студенттер Федерациясы мен Канаданың студенттерге қызмет көрсету Федерациясының 2022-2023 жылдардағы қаржы жылдарындағы жиынтық бюджетін келесідей талдауға болатындығын атап өтуге болады:

Кірістер екі негізгі көзден алынады: мүшелік жарналар мен пайыздар, Инвестициялар және басқалар. Мүшелік жарналар өзгермелі тенденцияны көрсетеді, 2021 қаржы жылында п 3,924,949 шыңына жетеді, содан кейін 2022 жылға арналған бекітілген бюджетте 3 3,234,880 дейін төмендейді. 2023 жылы мүшелік жарнадан түскен түсім 3 3 555 387 құрады. Пайыздар мен инвестициялардың кірістері де өзгереді, 2021 жылы 78 317 доллардан 2022 жылға бекітілген бюджетте 40 000 долларға дейін. 2023 жылы бұл көрсеткіш 7 75,000 құрады.

Шығындар әр түрлі санаттарға бөлінеді, соның ішінде әкімшілік, компоненттер мен сайлау округтері бойынша аллокациялар, үгіт-насихат және Үкіметпен қарым-қатынас және басқалар. Шығындардың ең үлкен санаттары құрамдас бөліктер мен сайлау округтері, науқандар және Үкіметпен қарым-қатынас бойынша аллокация деңгейінде Тұрақты болып қалады. Шығындар тұрақты түрде өсіп келе жатқанын ескеру маңызды.

Ұйым 2020 және 2021 жылдары артық болды, ал артық 2020 жылы 421 766 доллардан 2021 жылы 1 623 156 долларға дейін өсті. 2022 және 2023 жылдарға арналған болжамды бюджеттер теңгерімді бюджетті (артық/тапшылық 0) көрсетеді, бұл шығыстарды кірістермен үйлестіру жоспарланғанын көрсетеді.

Мүшелік жарналардан түсетін кірістер негізгі табыс көзі болып табылады және кейбір өзгергіштікті көрсетеді. Шығындар жалпы өсуде және 2022 жылға арналған бекітілген бюджет кіріске тең. 2023 жылға арналған бюджет кірістерге де сәйкес келеді.

Келесі қаржы жылына арналған болжамды бюджет (2023) теңдестірілген бюджетті көрсетеді, яғни ұйым шығындарды болжамды кірістерге сәйкес жоспарлайды.

Ұсынылған қаржылық деректер ұйымның теңгерімді бюджетті сақтауға және Қызметті, науқанды және қызметтерді қолдау үшін жеткілікті ресурстарды қамтамасыз етуге күш салуын көрсетеді. Талдау қолда бар деректерге негізделгенін және ұйымның қаржылық жағдайына әсер етуі мүмкін сыртқы факторларды ескермейтінін ескеру маңызды.

Қорытындылар

Қорытынды талдауды негізге ала отырып, мониторинг барысында Қазақстанда да, шетелде де студенттік ұйымдардың қызметін қарау олардың екі контексте де студенттік қоғамдастық пен білім беру жүйесіне әсер етуіндегі елеулі айырмашылықтар мен ұқсастықтарды анықтауға мүмкіндік береді.

Қазақстанда студенттік ұйымдар елдің қоғамдық-саяси өміріне шектеулі қатысады. Осыған қарамастан, олар қолданыстағы ереже мен жарғы шеңберінде білім беру бағдарламаларын әзірлеуге өз үлестерін қосуға және жатақханадағы орындарды бөлуге және Президенттік стипендияны бөлуге байланысты белгілі бір мәселелерді шешуге қатысуға мүмкіндігі бар. Ұсынылған мәліметтерге сәйкес академиялық және қоғамдық іс-шараларға қатысу көбінесе Жайдарман және спорттық жарыстар сияқты ойын-сауық және спорттық іс-шараларды, сондай-ақ қарттар үйлері мен балалар үйлеріне бару сияқты қайырымдылық шараларын қамтитынын атап өту маңызды. Жекелеген жағдайда Кимәп университетінің студенттік ұйымы университет тарапынан белсенділікке қарамастан Абай облысында өрттен зардап шеккен тұрғындарға көмек көрсетті.

Екінші жағынан, Канаданың студенттер Федерациясы және Еуропалық студенттер одағы (ESU) сияқты шетелдік студенттік ұйымдар тереңірек тарихқа ие, қалыптасқан дәстүрлерімен танымал және студенттердің мүдделері үшін күресте маңызды рөл атқарады, университет әкімшілігі мен мемлекеттік органдар алдында барлық студенттердің дауысы ретінде әрекет етеді. Олардың саясаткерлермен диалог арқылы да, халықаралық серіктестіктерге қатысу арқылы да білім беру саясатына әсер ету қабілеті оларды білім беру ортасын қалыптастырудағы негізгі агенттерге айналдырады. Мысалы, Канада студенттер федерациясының атқарылған жұмысы туралы ұсынылған есептен бұл ұйым ұлттық азшылықтарды және басқа да осал әлеуметтік топтарды қолдау үшін жергілікті уәкілетті органдардан оқытуға қаржы бөлуге қол жеткізгенін білуге болады.

Шетелдік студенттік ұйымдардың қаржылық тәуелсіздігі оларға қаржылық мәселелерді шешуде икемділік пен дербестікті қамтамасыз етеді, бұл студенттерді қолдауға бағытталған бастамалар мен жобаларды тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Бұл ұйымдар толығымен тәуелсіз және бюджет мәселелерін мүшелік жарна, қаржыландырылатын білім беру жобаларына қатысу, сондай-ақ мерчандайзды сату, атрибутика және әртүрлі қызметтерді көрсету арқылы шешеді. Ал Қазақстанда барлық студенттік ұйымдардың 62,5% қаржылық жағынан жоғары оқу орындарына тәуелді немесе қаржыландыруды тарту бойынша өз саясаты мүлдем жоқ.

Тағы бір маңызды аспект ретінде Қазақстандық студенттік ұйымдар ақпараттық кеңістікте белсенділік танытпайтынын атап өткен жөн: олардың жеке веб-сайттары жоқ, шетелдік мысалдардан айырмашылығы, атқарылған жұмыстар туралы жыл сайынғы есептер мен зерттеулер шығарылмайды.

Осылайша, Қазақстан мен шетелдің студенттік ұйымдарын салыстырмалы талдау әр түрлі тәсілдер мен тәжірибелер студенттердің қоғамдық өмірге қатысуына және білім беру саясатын қалыптастыруға әсер етуі мүмкін екенін көрсетеді. Қазақстанда да неғұрлым белсенді және ықпалды студенттер қауымдастығын дамыту үшін шетелдік ұйымдардың табысты тәжірибелерінен сабақ алу маңызды.